

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XV

BELGRADE 1984

<http://www.balkaninstitut.com>

**ИЗВЕШТАЈ О V МЕУНАРОДНОМ КОНГРЕСУ
ЗА ПРОУЧАВАЊЕ ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ ОДРЖАНОМ У
БЕОГРАДУ ОД 11. ДО 17. СЕПТЕМБРА 1984.**

Приликом одржавања IV међународног конгреса за проучавање југоисточне Европе, у августу 1979. године у Анкари, Биро Међународне асоцијације за проучавање југоисточне Европе (AIESEE), у коме су као југословенски представници учествовали академици Алојз Бенац и Милутин Гарашанин, донео је одлуку да се V међународни конгрес за проучавање југоисточне Европе одржи у Београду 1984. године. О овоме је претходно било обавештено Савезно извршно веће, које је на то дало своју сагласност на својој седници 26. јула исте године. На састанцима Бироа AIESEE-а у Волосу (1982) и у Москви (1983) донесен је низ одлука које су се тичале организације и садржаја рада самога Конгреса. Одлучено је да основна тема Конгреса буде „БАЛКАН И СРЕДЊА ЕВРОПА“, а поред тога су утврђени следећи наслови секција: 1. Историја, 2. Лингвистика, 3. Литература, 4. Фолклор и етнографија, 5. Уметност и 6. Право.

Најзад је одлучено да први дан Конгреса буде посвећен пленарним седницама, ујутро за све учеснике, а после подне по главним групама наука.

На седници Југословенског националног комитета за балканологију 15. јуна 1981. године образован је Организациони одбор, који је на себе преузео задатак да припреми Конгрес. Тај Одбор су сачињавали: председник акад. Радован Самарџић, генерални секретар др Никола Тасић, научни саветник Балканолошког института САНУ, представници заједница за науку: СР Србије — др Борислав Јовановић, директор Археолошког института у Београду; СР Хрватске — др Цветка Кнапић-Крхен, научни сарадник, тајник Скупштине СИЗ-а VII у Загребу, СР Словеније — др Игнац Воје, редовни проф. Филозофске факултете у Љубљани, СР Босне и Херцеговине — др Живко Микић, научни сарадник Академије наука и умјетности БиХ у Сарајеву, СР Македоније — др Манол Пандевски, доп. члан Македонске академије на науките и уметностите у Скопљу, СР Црне Горе — проф. др Јован Бојовић, научни сарадник Историјског института у Титограду, САН Војводине — мр Мате Пижурица, сарадник Института за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду, САН Ко-

сова — академик Идриз Ајети из Приштине.

У име Југословенског националног комитета за балканологију на организовању Конгреса су поред тога учествовали академик Милутин Гарашанин, као председник Националног комитета и потпредседник АIESEE-а и др Драгослав Антонијевић, научни саветник Балканолошког института САНУ, као секретар Националног комитета. Велики удео у организовању Конгреса и у његовом одржавању имао је и Балканолошки институт САНУ. Конгрес је одржан у Сава Центру, а питање смештаја и превоза учесника преузела је туристичка агенција „Копас“.

Пети међународни конгрес за проучавање југоисточне Европе одржан је у Београду од 11. до 17. септембра 1984. г. Конгрес је отворила другарица Милка ПЛАНИЊИ, председница Савезног извршног Већа, покровитељ Конгреса. На отварању су говорили у име одсутног председника АIESEE-а, академика П. Зепоса, професор Солунског универзитета Ј. Карајанопулос, затим потпредседник АIESEE-а Н. Тодоров, председник Југословенске комисије за савадњу са Унеском — академик Бранислав Шошкић, који је поздравно скуп и у име Савета академија наука и уметности СФРЈ, а у име Југословенског националног комитета за балканологију — академик Милутин Гарашанин. Пријем за све учеснике Конгреса приредно је првог дана Живорад Ковачевић, председник Комисије за односе са иностранством СИБ-а. На првој пленарној седници одржали су реферате академици А. Бенац, М. Гарашанин, Е. Кондураки, док је реферат одсутног П. Зепоса прочитао Ј. Карајанопулос.

На Конгресу је учествовало укупно око 600 учесника. Од тога броја било је 350 странаца и то највећи број из: Бугарске, СССР-а, Грчке, Зап. Немачке, САД и др. На самом отварању Скупа било је присутно око 700 учесника, а на завршној седници, на којој су говорили академици Р. Кондура-

ки, Н. Тодоров и М. Гарашанин око 600. учесника.

Кад је у питању рад по секцијама, најбројније су биле заступљене секције за историју, а најмање учесника у подношењу реферата било је у секцији за историју права. Образоване су следеће секције у којима су подношени реферати од 12. до 15. септембра. Реферати су били подељени на ове групе:

А. ИСТОРИЈА

I. *Археологија* — са пет подгрупа: 1) Неолит југоисточне Европе и његов однос према неолиту средње Европе; 2) Енеолит и бронзано доба; 3) Гвоздено доба на Балкану и нека питања илирске проблематике; 4) Касна антика: дунавски лимес, позноантичка архитектура, религија, Стоби; 5) Рани средњи век — насеља Словена.

II. *Средњи век* — 1) Земље југоисточне и средње Европе до XV века; 2) Везе југоисточне и средње Европе од XV до XIX века; 3) Југоисточна Европа и њене везе са осталим земљама.

III. *Нови век и савремена историја* — 1) Националне револуције и реформе у земљама југоисточне Европе; 2) Јавно мњење у Европи и борба за национално ослобођење народа југоисточне Европе; 3) Политика Великих сила према земљама југоисточне Европе у време другог светског рата; 4) Отпор фашизма у земљама југоисточне Европе.

IV. *Нови век и савремена историја* — 1) Епоха просвећености у земљама југоисточне Европе; 2) Социјалистички покрет од XIX до XX века у земљама југоисточне Европе; 3) Социјални, економски и културни развој југоисточне Европе после другог светског рата; 4) Културно јединство Балкана и југоисточне Европе.

V. *Средњи век — XX век* — 1) Формирање истријске мисли у југоисточној Европи у XIX и XX веку; 2) Трговина, поморски путеви и луке, друмови и речна пристаништа (средњи век — нови

век); 3) Цене и новац у земљама југоисточне Европе (од антике до новог века); 4) Верске институције од турског освајања до другог светског рата.

Б. ЛИНГВИСТИКА

1) Узајамне лингвистичке везе: а. међу језицима југоисточне и средње Европе; б. међу језицима југоисточне Европе; 2) Језици и културе у југоисточној Европи (еволуција и плурилингвизам); 3) Аналогије и особености у развоју савремених књижевних језика југоисточне Европе; 4) Подручја и лингвистичке везе у југоисточној Европи у старом веку; 5) Питања ономастике у земљама југоисточне Европе у светлу најновијих истраживања.

В. ЛИТЕРАТУРА

1) Контакти књижевности југоисточне Европе са књижевностима осталих европских земаља; 2) Средњи век на Балкану и југоисточној Европи у модерном роману; 3) Друштвена стварност и савремена литература земаља југоисточне Европе; 4) Покрет отпора у књижевности народа југоисточне Европе; 5) Развој књижевних облика у земљама југоисточне Европе.

Г. ФОЛКЛОР И ЕТНОЛОГИЈА

1) Циљеви и истраживања културне и социјалне антропологије: проблеми и специфични елементи; 2) Фолклор народа југоисточне Европе између прошлости и садашњости; 3) Национални мелос и игре у земљама југоисточне Европе.

Д. УМЕТНОСТ

1) Византија после Византије; 2) Исламска уметност у југоисточној Европи; 3) Везе између уметности југоисточне Европе и уметности осталих европских земаља.

Ђ. ПРАВО

Позитивно и обичајно право у земљама југоисточне Европе.

Поред рада по секцијама, организовано је неколико округлих столова, који су радили једнократно и са следећим темама:

1. Кавказ, Црно море и југоисточна Европа;

2. Савремена проза у југоисточној Европи;

3. Проблеми историјске географије: стање истраживања.

Током Конгреса одржавана је сваког дана конференција за штампу, на којој су обавештења новинарима давали угледни научници и секретари секција. Захваљујући томе, целокупна југословенска и светска јавност била је свакодневно и исцрпно обавештавана о свему што се збивало на самом Конгресу. На овом месту са задовољством констатујемо изузетну пажњу коју су средства јавног информисања показала за овај Конгрес.

Организациони одбор је покушао да стекне изванредан увид у квалитет, ниво и резултате Конгреса. Може се рећи да је на Конгресу поднесен велики број научно занимљивих и вредних реферата. Као и на свим великим научним скуповима, на којима се примењују критеријуми оних земаља које делегирају своје учеснике, извесно је да је било и прилога на нивоу мањег научног доприноса, или сумирања опште познатих чињеница. Организациони одбор се посебно трудио да се избегну крупнији инциденти, који би имали политички призив, и у том погледу је постигнут задовољавајући успех.

За време Конгреса организована је изложба књига, на којој су приказали своје најновије публикације из балканологије: Југославија, Бугарска, СССР, Албанија, Грчка, Немачка демократска република и Француска. Све ове књиге, уколико нису присвојене на недозвољен начин од појединих учесника, припале су Библиотеци Балканолошког института САНУ. Амбасадор СР Немачке предао је

Институту драгоцену колекцију књига на посебно организованом свечаности. После Конгреса управник Дома совјетске културе предао је Институту једну додатну збирку совјетских публикација.

Сви учесници су, готово без изузетка, изразили своје признање овоме Одбору на доброј организацији Скупа. У том погледу стигло је низ писмених признања из разних крајева света.

Током Конгреса, у вечерњим сатима, приредили су учесницима пријеме Амбасаде Бугарске, Албаније и Дом совјетске културе. Председник, потпредседник и секретар Српске академије наука и уметности приредили су пријем Бироу АИСЕЕ-а и једном броју учесника Конгреса.

Почетну суму за подмирење организационих трошкова дозначило је организатору Конгреса Савезно извршно веће. У финансирању Конгреса су даље учествовали Републичка заједница науке СР Србије, Савет Савеза републичких и покрајинских СИЗ-ова науке и Републички завод за међународну научну, просветну, културну и техничку сарадњу. Организациони одбор на крају захваљује свима онима који су му указали своју помоћ да добро обави посао.

Треба подвући, да је Балканолошки институт САНУ припремио у част овог Конгреса следеће публикације: 1. „Саветовање балканолога 1982. г.“ (приредио акад. Радован Самарџић); 2. „Градска

култура на Балкану од XV до XIX века“ (приредила Верена Хан); 3. „Фолклорни театар у балканским и подунавским земљама“ (приредио Драгослав Антонијевић); 4. „Рано бронзано доба у Подунављу“ (приредио Никола Тасић).

Балканолошки институт је с једним процентом средстава учествовао у објављивању књиге др Андреје Андрејевима „Монументална исламска архитектура на Балкану“ и свој део тиража такође посветио Конгресу. Историчари Црне Горе приредили су у част одржавања Конгреса Зборник »Le Monténégro dans les relations internationales.«

Водеће археолошке установе СР Србије (Одељење археологије Филозофског факултета у Београду, Археолошки одбор САНУ, Археолошки институт Србије и Народни музеј у Београду) приредили су у част Конгреса изложбу археолошког локалитета Винче у историјама Галерије САНУ. Ову изложбу прати каталог са уводним научним расправама и испрпним изводима на страном језику.

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР
Организационог одбора
V конгреса АИЕЕЕ-а
Др Никола Тасић

ПРЕДСЕДНИК
Организационог одбора
V конгреса АИЕЕЕ-а
Академик Радован Самарџић

